

6. Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автори: Масол Л. М., Просіна О. В.). Міністерство освіти і науки. URL : <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku> (дата звернення: 30.10.2024).

7. Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7–9 класи (інтегрований курс)», для закладів загальної середньої освіти (автори: Гайдамака О. В., Лемешева Н. А.). Міністерство освіти і науки. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku> (дата звернення: 30.10.2024).

8. «МИСТЕЦТВО». Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 10–11 класи. Рівень стандарту. Міністерство освіти і науки. URL : <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv> (дата звернення: 30.10.2024).

9. Полтавський обласний центр естетичного виховання учнівської молоді Полтавської обласної ради (ОЦЕВУМ). URL: <https://www.ocevum.pl.ua/groups/gumanitarniy-napryam/yuniy-zhurnalist> (дата звернення: 28.10.2024).

10. Полтавський обласний молодіжний центр. URL : <https://youthcenters.net.ua/oblasniy-molodigniy-tsentr/> (дата звернення: 28.10.2024).

11. Суспільна Служба України. Полтавська філія. URL: <https://ssu-poltava.org/tsd> (дата звернення: 28.10.2024).

12. В Опішні реконструюють художньо-гончарний ліцей: вартість робіт понад 52 млн грн з держбюджету. Інтернет-видання «Полтавщина». URL: <https://poltava.to/news/78614/> (дата звернення: 26.10.2024).

13. Ведучий програм телебачення. Акредитація освітніх програм. Бакалавр. URL : https://luguniv.edu.ua/?page_id=114396 (дата звернення: 31.10.2024).

Седун Віта

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(науковий керівник – В. Дмитренко)
(м. Полтава)*

ДІЯЛЬНІСТЬ ТЕАТРІВ У ПОЛТАВІ В УМОВАХ НАЦИСТСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ

Нацистська окупація Полтави тривала з 1941 по 1943 роки. У ці роки в місті тривалий час розташовувався штаб групи армії «Південь», що суттєво впливало на культурне життя. Найбільш показовим його проявом була діяльність театрів і театральних труп. Під час окупації в Полтаві працювали: 2 кінотеатри, дитячий театр з балетною студією та хором, літня естрада в Петровському парку, театр-вар'єте та інші культурні установи. Розраховані вони були переважно на обслуговування німецьких військових [3, с. 76–77]. У місті діяли як місцеві театральні трупи так і театри з інших регіонів України та

III Рейху. Зауважимо, що в цей період на території Німеччини і Австрії діяло близько 400 театрів. Утім на окупованих східних територіях, у тому числі й українських, гастролювала лише незначна їх частина. Натомість діяли спеціально налагоджені театралізовані об'єднання: *Wermacht-, Soldaten- und Frontbühnen* (військові, солдатські та фронтові сцени). Практикувалися також сольні виступи театральних майстрів з Німеччини.

Модераторами українського театального життя стали працівники театру котрим вдалося уникнути евакуації на Схід та митці з терен західної України. У Полтаві як і в низці інших міст України відкриваються театри, під егідою товариства «Просвіта», яке відновило свою діяльність після падіння комуністичного режиму [2]. Початковий період німецької окупації був пов'язаний з надією української інтелігенції на відродження національної культури. Саме тому в репертуарі театру в перші місяці окупації переважала українська класика.

1 жовтня 1941 року, тобто вже через тиждень після вступу німців до Полтави, відновив свою роботу Полтавський музично-драматичний театр. Першими його виставами були «Наталка-Полтавка» і «Запорожець за Дунаєм». В статті «Бажані шляхи розвитку театру», надрукованої в листопаді 1941 р. у газеті «Голос Полтавщини», наголошувалося, що художні керівники театру не повинні «... підробляти до смаку мас, а добирати п'єси з огляду на те наскільки вони підносять культурний рівень глядачів і сприяють розвитку національної свідомості їх» [1, с. 2]. Офіційно директором театру був Юрій Сидорук, але вся повнота влади належала німецькому унтер-офіцеру, піаністу з Гамбурга Зігфриду Вольферу, який позиціонував себе в якості оперного режисера. З українськими акторами Вольфер поводився брутально, часом вдавався до рукоприкладства. Художнім керівником театру був Семен Бутовський – актор, який працював свого часу разом із Садовським і Саксаганським, але, не знайшовши спільної мови із Зігфридом Вольфером він змушений був залишити театр.

Актори театру, за свою роботу, отримували гарантований продовольчий пайок. За роки окупації колектив театру поповнився акторами та музикантами з Києва, Харкова та інших міст. На полтавській сцені виступали: Борис Гмиря, Павло Захаров, Віолетта Багмет, Тамара Миколенко, Григорій Михайлов, В'ячеслав Баранович та ін. Репертуар театру становили як класичні твори українських композиторів і драматургів (П. Гулака-Артемовського, І. Котляревського, М. Аркаса, М. Лисенка, М. Старицького та ін.), так і західноєвропейських (М. Масконі, Д. Пучіні, Ж. Бізе). Вперше на українській сцені в Полтаві була поставлена опера Людвіга Бетховена «Фіделіо», в якій партнером Бориса Гмирі виступала молода полтавська співачка Наталія Носенко.

На початку 1943 року в театрі працювало 285 осіб постійного складу, в тому числі 75 хористів і 45 чоловік оркестру. Такого чисельного колективу театр не мав ні до війни, ні після. Від початку своєї діяльності і до червня 1943 р. в театрі відбулося 350 вистав і 123 концерти. Їх відвідало 324945 глядачів – місцевих жителів і німецьких солдатів та офіцерів. Значна частина вистав, особливо не українських авторів, давалася німецькою мовою. Зокрема, із 24 вистав оперети «Мадам Батерфляй», які відбулися протягом 1942 року, лише 5 проходило українською мовою.

В Полтаві театр працював до останніх днів окупації. 19 вересня 1943 року колектив театру було вивезено до Кам'янець-Подільського. Потім колектив театру відправили до Німеччини, але вже в якості оstarбайтерів.

Список використаних джерел :

1. Андрєєва В. Полтавський театр у період німецької окупації 1941–1945 рр. (джерелознавчий аспект). *Київське музикознавство*. 2017. № 56. С. 248–260.
2. Бабенко Л. Окупація Полтави 1941–1943 років: як місцеві жили з німцями. URL: <https://zmist.pl.ua/publications/> (дата звернення 17.10.2024)
3. Ревагук В. Полтавщина в роки другої світової війни (1939–1945). Полтава, 2004. 288 с.

Сезоненко Ганна

викладачка загальноосвітніх дисциплін

*Кам'янського Відокремленого структурного підрозділу
«Фаховий коледж харчових технологій та підприємництва»*

*Дніпровського державного технічного університету»
(м. Кам'янське)*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД У СУЧАСНІЙ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ

На сьогоднішній день процес побудови освітніх європейських цінностей повинен базуватися на основних ідеях європейського демократичного суспільства: права людини, рівність, мир, соціальна справедливість, демократія, свободи, безпека громадян, взаємозалежність, доступна освіта, плюралізм, культурне розмаїття, відкритість, відповідальність, партнерство, повага до навколишнього середовища. Сучасні демократичні тенденції вимагають від громадянина не лише політичної активності, а й усвідомлення власної ролі та значення в житті суспільства, а також дій відповідно до власних переконань і цінностей.

Визначивши європейський напрямок розвитку освіти як основний і принциповий, сучасні навчальні заклади, мають сприяти розвитку демократичної культури, формуванню необхідних для проживання в